

MARZENA BŁACH

Biblioteka Główna | Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Wypożyczenia międzybiblioteczne w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w latach 2010–2020

STRESZCZENIE:

Artykuł podejmuje zagadnienie wypożyczania międzybibliotecznego, usługi znajdującej się w ofercie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego od 1954 r. Na podstawie statystyk oraz sprawozdań z działalności Oddziału Udostępniania Zbiorów i Oddziału Informacji Naukowej realizujących zamówienia międzybiblioteczne podjęto próbę scharakteryzowania tej usługi w latach 2010–2020. W celu pogłębienia analizy posłużono się również dokumentacją wytworzoną w związku z realizacją zamówień. Na podstawie przeglądu literatury stworzono kalendarium wypożyczeń międzybibliotecznych w Bibliotece Głównej. Zwrócono także uwagę na znaczenie tej usługi w zakresie zaspokajania potrzeb informacyjnych czytelników – wypożyczanie międzybiblioteczne umożliwia dostęp do dokumentów potrzebnych do prowadzenia badań naukowych niezależnie od miejsca ich przechowywania.

SŁOWA KLUCZOWE:

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego, biblioteki akademickie, wypożyczenia międzybiblioteczne.

Wypożyczenia międzybiblioteczne w strukturze Biblioteki Głównej (przegląd literatury)

Wypożyczenia międzybiblioteczne w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego prowadzone są od 1954 r.¹ Od 1958 r.² do 2017 r. realizacją zamówień międzybibliotecznych zajmowali się pracownicy Oddziału Udostępniania

¹ I. Burkot, *Biblioteka Główna*. W: Z. Ruta (red.), *Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w latach 1946–1981*, Kraków, 1981, s. 73.

² R.M. Zając, *Biblioteka Główna wczoraj i dziś*. W: M. Piđłypczak-Majerowicz, S. Skórka, D. Wilk (red.), *Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, Kraków, 2011, s. 13.

Zbiorów³. W 2018 r. usługa realizowana była w Oddziale Informacji Naukowej przy współpracy Oddziału Udostępniania Zbiorów, natomiast w styczniu 2019 r. wprowadzony został podział na wypożyczenia krajowe (przypisane do Oddziału Udostępniania Zbiorów) i zagraniczne (przypisane do Oddziału Informacji Naukowej).

Przegląd literatury na temat Biblioteki Głównej ujawnia, że wypożyczenia międzybiblioteczne często są pomijane podczas opisywania oferty bibliotecznej. Pojedyncze wzmianki na temat tej usługi pojawiają się tylko w niektórych publikacjach dotyczących Biblioteki Głównej. Wspominają o nich Irena Burkot (podaje datę poszerzenia oferty biblioteki o wypożyczenia międzybiblioteczne – 1954 r.⁴) oraz Edward Chelstowski, który w 1973 r. pisał: „Coroczna liczba średnia 5 000 czytelników, ponad 200 000 wypożyczeń rocznie są osiągalne dzięki stosowaniu różnych rodzajów udostępniania, tj. wypożyczania na miejscu w czytelnicy, o małej do niedawna ilości miejsc czytelnicy, na zewnątrz bezpośrednio w wypożyczalni, na zewnątrz korespondencyjnie, przez wypożyczanie zbiorowe dla instytucji i przez wypożyczanie międzybiblioteczne”⁵.

Renata Zając, odnotowując datę wyodrębnienia w strukturze biblioteki Działu Udostępniania (1958 r.), wymienia jego zadania: „[...] wypożyczanie książek, prowadzenie czytelnicy” i „wypożyczenia międzybiblioteczne”⁶. Więcej informacji znajdziemy w tekście Renaty M. Zając i Ewy Piotrowskiej pt. *Systemy elektronicznego dostarczania dokumentów*⁷. Autorki opisują w nim nowoczesne serwisy elektronicznego dostarczania dokumentów (EDD – electronic document delivery), pozwalające na automatyzację procesu wypożyczeń międzybibliotecznych i przedstawiają ofertę Biblioteki Głównej w zakresie prowadzenia różnego typu dokumentów:

„Jedną z głównych funkcji biblioteki, obok gromadzenia, opracowywania i przechowywania zbiorów, jest udostępnianie dokumentów. Współczesne bi-

3 Wypożyczalnię międzybiblioteczną prowadziły: Krystyna Karpierz, Maria Niedźwiedz, Bożena Szymanik, Anna Sobol, Agata Rubiś, Magdalena Janas, Józefa Koziara, Marzena Błach, Aleksandra Więk-Rutkowska.

4 Pisze: „Z biegiem czasu pojawiać się poczęły i inne formy udostępniania, jak wspomniane już wcześniej wypożyczenie korespondencyjne studentom zaocznym, czy wypożyczenie międzybiblioteczne (od 1954 r.)”. Wzmianka odnaleziona w: I. Burkot, *Biblioteka Główna*. W: Z. Ruta (red.), *Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w latach 1946–1981*, Kraków, 1981, s. 73.

5 E. Chelstowski, *Biblioteka Główna*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP”, 1973, nr 46, s. 299–303.

6 R.M. Zając, *Biblioteka Główna wczoraj i dziś*. W: M. Piđłypczak-Majerowicz, S. Skórka, D. Wilk (red.), *Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, Kraków, 2011, s. 13.

7 E. Piotrowska, R.M. Zając, *Systemy elektronicznego dostarczania dokumentów*, „Konspekt”, 2005, nr 1 (21), s. 135–137, <http://pbc.up.krakow.pl/dlibra/docmetadata?id=5919&from=publication> [dostęp: 2021-05-05].

blioteki realizują to zadanie przez udostępnianie prezencyjne, czyli udostępnianie materiałów w czytelniach, oraz wypożyczanie książek na zewnątrz. Formą wypożyczania zbiorów poza bibliotekę macierzystą jest wypożyczanie międzybiblioteczne. Dotyczy ono tak materiałów sprowadzanych z bibliotek polskich, jak i zagranicznych. Wypożyczalnia międzybiblioteczna funkcjonuje również w Oddziale Udostępniania Zbiorów Biblioteki Głównej AP (wypm@tessa.wsp.krakow.pl), jednak ze względów finansowych istnieje możliwość zamawiania tylko książek, mikrofilmów oraz artykułów z czasopism gromadzonych przez biblioteki polskie. Proces ten odbywa się w następującej kolejności: jeżeli w żadnej bibliotece krakowskiej nie ma poszukiwanej pozycji, czytelnik może zwrócić się do osoby zajmującej się wypożyczaniem międzybibliotecznym. Ta z kolei wysyła rewers do biblioteki posiadającej interesującą czytelnika książkę lub czasopismo. Po otrzymaniu szukanego dokumentu powiadamia się zamawiającego, ten zaś może skorzystać z przysłanej książki bezpłatnie w Czytelni Głównej naszej biblioteki. Użytkownik zobowiązany jest natomiast zapłacić za ksero przysłanego artykułu lub mikrofilm zamówionego materiału. Dzięki automatyzacji katalogów bibliotecznych i bazom danych udostępnianym on-line dostęp do informacji bibliograficznej staje się znacznie łatwiejszy, ale czytelnicy wciąż długo czekają na zamówione dokumenty⁸.

Informacje zamieszczone w artykule zapoznają potencjalnych klientów Wypożyczalni Międzybibliotecznej z obowiązującymi wówczas procedurami zamawiania dokumentów z polskich bibliotek. Jak wynika z cytowanego fragmentu, w 2005 r. czytelnicy Biblioteki Głównej nie mieli dostępu do zagranicznej literatury naukowej w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych.

Z opublikowanego w 2006 r. artykułu Teresy Wildhardt dowiadujemy się natomiast, że w latach 90. XX wieku „Biblioteka Główna jako jedna z pierwszych wśród bibliotek szkół wyższych Krakowa posiadała dostęp do internetu, a więc uzyskała możliwość korzystania z poczty elektronicznej i wglądu do katalogów i informacji elektronicznej bibliotek krajowych i zagranicznych⁹”. Jest to ważna informacja, bowiem dostęp do katalogów online i poczty elektronicznej zrewolucjonizował usługę wypożyczania międzybibliotecznego (elektroniczne formy składania zamówień stopniowo wyparły tradycyjne rewersy przesyłane pocztą). W cytowanym powyżej artykule znajdziemy wiele informacji na temat współpracy z bibliotekami krajowymi i zagranicznymi, ale tylko w zakresie „zakupów dewizowych, wymiany publikacji, sprawozdawczości i opracowania

8 Tamże, s. 135.

9 T. Wildhardt, *60 lat Biblioteki Głównej Akademii Pedagogicznej w Krakowie*, „Konspekt”, 2006, nr 1 (25), s. 93, <http://pbc.up.krakow.pl/dlibra/docmetadata?id=5910&from=publication> [dostęp: 2021-05-05].

zbiorów dla bibliotek instytutowych¹⁰, „wymiany doświadczeń zawodowych, w tym staży zagranicznych i wspólnego opracowania publikacji”¹¹. W publikacji wzmiankowani są zagraniczni kontrahenci „wymiany wydawnictw naukowych Akademii Pedagogicznej”¹², m.in.: Library of Congress w Waszyngtonie, Teachers College Columbia University w Nowym Jorku, Rosyjska Biblioteka Narodowa w Sankt Petersburgu, Fachbibliothek für Mathematik Universität w Graz¹³. Nie pojawiają się natomiast w tekście informacje na temat wypożyczenia międzybibliotecznego.

W kalendarium *Najważniejsze wydarzenia z historii Biblioteki Głównej*, dostępnym na stronie internetowej instytucji¹⁴, nie odnotowano żadnego z sukcesów Wypożyczalni Międzybibliotecznej z ostatnich lat, jak na przykład przystąpienie do programu IFLA Voucher Scheme oraz dołączenie do sieci bibliotek Gateway Bayern – Bibliotheksverbund Bayern. W wykazie *Ważniejszych opracowań dotyczących historii Biblioteki Głównej*¹⁵ nie uwzględniono tekstu wystąpienia na temat krajowej i zagranicznej sieci kontaktów Wypożyczalni Międzybibliotecznej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego wygłoszonego podczas Światowego Kongresu Bibliotek i Informacji Międzynarodowej Federacji Bibliotekarskich Stowarzyszeń i Instytucji IFLA w 2017 r. (IFLA WLIC 2017 – Wrocław, Poland – Libraries. Solidarity. Society)¹⁶.

Przegląd literatury do niniejszego artykułu oparto na: bibliografii publikacji bibliotekarzy Uniwersytetu Pedagogicznego obejmującej lata 1946–2010¹⁷, bibliografii zamieszczonej na stronie www Biblioteki Głównej – *Ważniejsze opracowania dotyczące historii Biblioteki Głównej*¹⁸, bibliografii publikacji do hasła

10 Tamże, s. 92.

11 Mowa tu o współpracy z Bibliothek der Pädagogischen Hochschule we Freiburgu i Biblioteką Rosyjskiego Państwowego Uniwersytetu Humanistycznego w Moskwie. Tamże, s. 94.

12 Tamże, s. 94.

13 Tamże, s. 95.

14 Kalendarium *Najważniejsze wydarzenia z historii Biblioteki Głównej* zamieszczono w zakładce *O Bibliotece*. Zob. *O Bibliotece. Misja i historia Biblioteki*, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 2016–2018, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=216 [dostęp: 2021-05-05].

15 *Ważniejsze opracowania dotyczące historii Biblioteki Głównej*, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 2016–2018, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=216 [dostęp: 2021-05-05].

16 Tekst został opublikowany w repozytorium Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich – International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). [M. Błach, *Going international: A case study of a Polish academic library's interlibrary loan network*, IFLA Library, 2017, library.ifla.org/1788/ <dostęp: 2021-05-05>].

17 E. Piotrowska, *Bibliografia publikacji bibliotekarzy Uniwersytetu Pedagogicznego za lata 1946–2010*. W: M. Piótyczak-Majerowicz, S. Skórka, D. Wilk (red.), *Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, Kraków, 2011, s. 278–301.

18 *Ważniejsze opracowania dotyczące historii Biblioteki Głównej*, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie 2016–2018, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=216 [dostęp: 2021-05-05].

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w Wikipedii¹⁹ oraz *Bibliografii Publikacji Pracowników i Doktorantów Uniwersytetu Pedagogicznego*²⁰. Publikacja niniejszego artykułu wraz z tekstami opisującymi inne sfery działalności Biblioteki Głównej ma za zadanie uzupełnienie istniejącej luki – ukazanie wypożyczeń międzybibliotecznych w kontekście całości oferty instytucji.

Rok kalendarzowy	Liczba aktywnych czytelników	Wypożyczenia*	Wypożyczenia międzybiblioteczne
2020	2930	103622	227
2019	5383	106566	325
2018	5799	112606	492
2017	5842	120957	504
2016	6004	116760	488
2015	6269	122645	444
2014	6119	124890	533
2013	6680	155106	481
2012	7460	159378	308
2011	6564	157168	410
2010	brak danych	165890	677

* liczba wypożyczeń materiałów poza bibliotekę nieuwzględniająca prezencyjnego udostępniania zbiorów w Czytelnicy Głównej

Tab. 1. Zestawienie liczby aktywnych czytelników i wypożyczeń z liczbą transakcji międzybibliotecznych w latach 2010–2020. Źródło: opracowanie własne.

Statystyki z lat 2010–2020 wyraźnie pokazują, że wypożyczenia międzybiblioteczne stanowią niewielki fragment oferty bibliotecznej (zwłaszcza w porównaniu z ogólną liczbą wypożyczeń). Mimo stosunkowo niedużej liczby transakcji usługa ta jest jednak warta odnotowania, odgrywa bowiem ważną rolę w zaspokajaniu zapotrzebowania czytelników na specjalistyczną literaturę, a tym samym służy wypełnianiu misji Biblioteki Głównej, czyli „profesjonalnemu zaspokajaniu potrzeb i oczekiwań użytkowników”²¹. Dzięki wypożyczaniu międzybibliotecznemu zapewnia ona swoim czytelnikom dostęp do światowej literatury. Posługując się metaforą Beth Posner, można powiedzieć, że wypożyczenia międzybiblio-

19 Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wikipedia, 2021, https://pl.wikipedia.org/wiki/Biblioteka_Główna_Uniwersytetu_Pedagogicznego_w_Krakowie [dostęp: 2021-01-30].

20 *Bibliografia Publikacji Pracowników i Doktorantów Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie*, 2021, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=363 [dostęp: 2021-05-05].

21 *Misja i historia Biblioteki*, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 2016-2018, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=216 [dostęp: 2021-05-05].

teczne są katalizatorem procesów badawczych, pozwalają na oszczędność czasu i funduszy: za ich pośrednictwem możliwe jest szybkie pozyskanie niedostępnych lokalnie publikacji²². W ramach usługi sprowadzane są dla pracowników i studentów Uniwersytetu Pedagogicznego (zapisanych do Biblioteki Głównej)²³ dokumenty niedostępne w krakowskich bibliotekach (także w bazach danych, repozytoriach, źródłach open access itp.).

Celem niniejszego artykułu, oprócz zwrócenia uwagi na rolę wypożyczania międzybibliotecznego we wsparciu pracowników uczelni w prowadzeniu badań, jest przede wszystkim opisanie tej usługi w latach 2010–2020 na podstawie statystyk i sprawozdań rocznych. Informacje zbierane na potrzeby sprawozdawczości odzwierciedlają tylko niektóre aspekty działań podejmowanych w celu realizacji zamówień międzybibliecznych, dlatego uzupełniono je o dane zaczerpnięte z dokumentacji wytworzonej w toku realizacji zamówień.

Wypożyczenia międzybiblieczne w świetle danych statystycznych²⁴

Informacje o działalności w zakresie obsługi wypożyczeń międzybibliecznych przekazywane są corocznie do GUS. W sprawozdaniach za poszczególne lata kalendarzowe zamieszczane są informacje zarówno o liczbie wysłanych zamówień (wraz z liczbą zamówień potraktowanych odmownie) w podziale na zamówienia zagraniczne i krajowe, jak i o liczbie zamówień otrzymanych z bibliotek krajowych i zagranicznych. Podawana jest także ilość bibliotek krajowych i zagranicznych, z którymi BG w danym roku się kontaktowała. Przykładowo w 2010 r. Biblioteka Główna wysłała dla swoich czytelników 402 zamówienia (385 do instytucji krajowych i 17 do zagranicznych), spośród których 34 nie zostały zrealizowane. W tym samym roku Biblioteka otrzymała łącznie 275 zamówień (wszystkie spłynęły z bibliotek krajowych), z czego 17 nie zostało zrealizowanych (były to tzw. zamówienia odmowne). W związku z realizacją zamówień BG kontaktowała się z 73 bibliotekami krajowymi i 10 zagranicznymi²⁵. Natomiast w 2011 r. Biblioteka kontaktowała się z 80 bibliotekami krajowymi i 6 zagranicznymi²⁶. W tym samym roku BG wysłała dla swoich

22 B. Posner, *The view from interlibrary loan services: Catalyst for a better research process*, „College & Research Libraries News”, 2014, vol. 75, no. 7, p. 378–381, <https://crln.acrl.org/index.php/crlnews/article/view/9159/10105> [dostęp: 2021-05-05].

23 Zgodnie z *Regulaminem Biblioteki Głównej* przyjętym uchwałą Senatu UP w dn. 30 września 2019 r. i wprowadzonym w życie *Zarządzeniem Nr R/Z.0201-74/2019 Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z dnia 3 października 2019 roku w sprawie: wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie*.

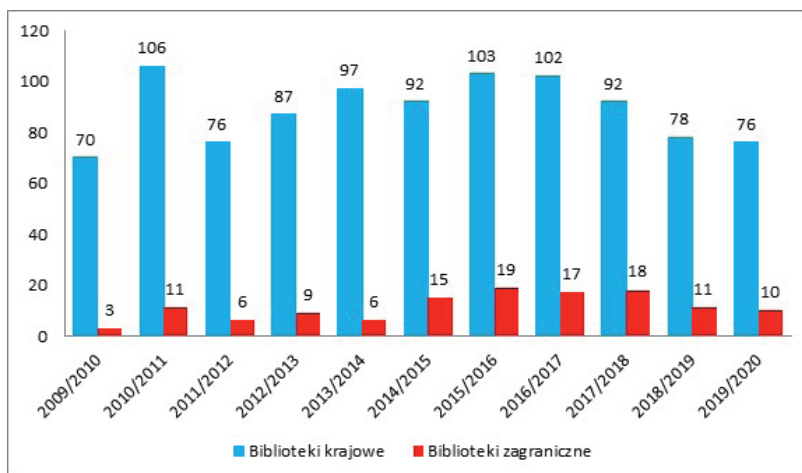
24 Dane zaczerpnięto ze sprawozdań Oddziału Informacji Naukowej i Oddziału Udostępniania Zbiorów oraz programu Status.

25 Dane liczbowe zaczerpnięto ze sprawozdania za 2010 r.

26 Dane liczbowe zaczerpnięto ze sprawozdania za 2011 r.

czytelników 273 zamówienia krajowe (81 z nich nie zostało zrealizowanych) i 8 zamówień zagranicznych (3 nie zostały zrealizowane). Łącznie wysłano w 2011 r. 281 zamówień. Biblioteka otrzymała natomiast 278 zamówień krajowych, spośród których 60 nie zostało zrealizowanych. Najczęstszą przyczyną zamówień odmownych jest brak danego tytułu w zbiorach w przypadku otrzymania tzw. rewersu okrężnego (najczęściej ma on obecnie charakter zamówienia/zapytania e-mailowego wysłanego do wielu bibliotek jednocześnie). W ramach wypożyczania międzybibliotecznego nie udostępnia się również niektórych kategorii zbiorów (np. zbiorów specjalnych, zbiorów bibliotek instytutowych). W Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej nie wypożycza się międzybibliotecznie egzemplarze z kolekcji Muzeum Podręcznika oraz książek wydanych do 1945 r.²⁷

Z uwagi na specyfikę biblioteki uczelnianej – konieczność rozliczeń w obrębie poszczególnych lat akademickich – przygotowywane są również sprawozdania obejmujące okres 12 miesięcy liczony od czerwca danego roku do lipca kolejnego. W tych sprawozdaniach podawane są również informacje o liczbie transakcji w podziale na dokumenty sprowadzone i wysłane, liczbie zamówień niezrealizowanych (odmownych) oraz liczbie bibliotek partnerskich. Od roku akademickiego 2010/2011 dołączane są także listy kontrahentów.

Wykres 1. Biblioteki partnerskie w latach akademickich 2009/2010-2019/2020.

Źródło: opracowanie własne.

²⁷ Informacje na ten temat znajdują się w paragrafie 29 i 34 *Regulaminu Biblioteki Głównej*. Zob. *Regulamin Biblioteki Głównej*, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 2021, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=237 [dostęp: 2021-05-05].

Na potrzeby niniejszego artykułu większość danych liczbowych przedstawiono zgodnie z formatem przyjętym w sprawozdaniach za poszczególne lata kalendarzowe²⁸. Tę formę prezentacji informacji wybrano przede wszystkim z uwagi na fakt, iż w ostatnim roku kalendarzowym (2020 r.) znacznym zmianom uległ tryb pracy w związku z pandemią koronawirusa. Pierwsze utrudnienia w dostępie do usług oferowanych przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Pedagogicznego ogłoszone zostały 11 marca 2020 r.²⁹ Od 12 marca w wyniku zaostrzenia środków bezpieczeństwa Biblioteka została zamknięta dla użytkowników, a wypożyczenia międzybiblioteczne (zarówno krajowe, jak i zagraniczne) wstrzymane³⁰. W związku z tym statystyka w układzie lat kalendarzowych wyraźniej odzwierciedla wpływ pandemii na wypożyczenia międzybiblioteczne niż statystyka za poszczególne lata akademickie. Zestawienie liczby aktywnych czytelników, wypożyczeń, odwiedzin w Czytelni Głównej oraz wypożyczeń międzybibliotecznych w 2019 i 2020 r. pokazuje znaczny spadek liczby czytelników, odwiedzin w Czytelni Głównej i wypożyczeń międzybibliotecznych.

Nazwa usługi, oferty	2019	2020
Liczba aktywnych czytelników	5383	2930
Wypożyczenia	106566	103622
Odwiedziny w Czytelni Głównej	6003	1665
Wypożyczenia międzybiblioteczne – krajowe*	311	219
Wypożyczenia międzybiblioteczne – zagraniczne**	14	8

*, ** – liczba zrealizowanych zamówień.

Tab. 2. Zestawienie danych liczbowych dla wybranych usług Biblioteki Głównej w 2019 i 2020 r. Źródło: opracowanie własne.

28 Dane statystyczne w obrębie poszczególnych lat akademickich podawane są m.in. w następujących artykułach dotyczących działalności Wypożyczalni Międzybibliotecznej w omawianym okresie: M. Błach, *Going international: A case study of a Polish academic library's interlibrary loan network*, IFLA Library, 2017, library.ifla.org/1788/ [dostęp: 2021-05-05]; M. Błach, *Jakość usługi wypożyczeń międzybibliotecznych w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*. W: M. Wojciechowska (red.), *Zarządzanie jakością w bibliotece: praca zbiorowa*, Warszawa, 2017, s. 333–346; M. Błach, *Udostępnianie materiałów własnych przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych*. W: M. Wojciechowska, M. Cyrklaff-Gorczyca (red.), *Mobilnie, interaktywnie, kompetentnie: usługi, media i technologie informacyjno-komunikacyjne w nowoczesnej bibliotece*, Warszawa, 2019, s. 275–290.

29 Komunikat na temat funkcjonowania biblioteki zamieszczono na stronie Biblioteki Głównej w dziale aktualności w dniu 11.03.2020 r. Zob. *Zamknięcie Biblioteki Głównej w dniach 12 marca – 14 kwietnia 2020 r.*, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 2020, <https://bg.up.krakow.pl/?p=4853> [dostęp: 2021-05-05].

30 Tamże.

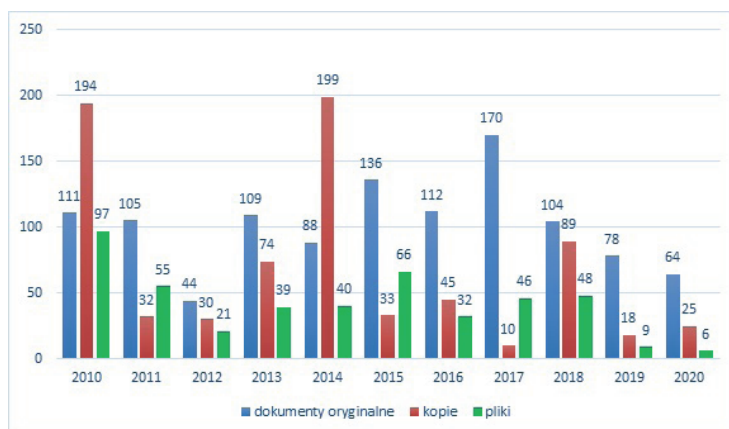
Kilkumiesięczne zamknięcie Czytelni Głównej miało niewątpliwie duży wpływ na spadek liczby zrealizowanych zamówień, gdyż książki zamawiane w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych udostępniane są, zgodnie z regulaminem, tylko w formie prezencyjnej. W ramach tej usługi sprowadzane są nie tylko książki, ale również kopie (mikrofilmy, kserokopie) i skany. Niemniej jednak, jak pokazują statystyki od 2010 r. do 2020 r., skany (pliki) stanowią mniej niż 30% wszystkich sprowadzonych dokumentów dla czytelników Biblioteki Głównej. Najwięcej dokumentów elektronicznych Biblioteka Główna sprowadziła w 2011 i 2015 r. (w 2011 r. 28,6% i w 2015 r. 28,1% wszystkich sprowadzonych w danym roku materiałów). W ostatnich latach (2019 i 2020) liczba otrzymanych skanów nie przekraczała 10% wszystkich sprowadzonych w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych materiałów (odpowiednio było to 8,6% w 2019 r. i 6,3% w 2020 r.).

Rok	Dokumenty oryginalne sprowadzone	%	Kopie	%	Pliki	%	Razem
2020	64	67,4	25	26,3	6	6,3	95
2019	78	74,3	18	17,1	9	8,6	105
2018	104	43,2	89	36,9	48	19,9	241
2017	170	75,2	10	4,4	46	20,4	226
2016	112	59,3	45	23,8	32	16,9	189
2015	136	57,9	33	14,0	66	28,1	235
2014	88	26,9	199	60,9	40	12,2	327
2013	109	49,1	74	33,3	39	17,6	222
2012	44	46,3	30	31,6	21	22,1	95
2011	105	54,7	32	16,7	55	28,6	192
2010	111	27,6	194	48,3	97	24,1	402

Tab. 3. Wypożyczenia międzybiblioteczne (krajowe i zagraniczne).

Materiały sprowadzone w podziale na dokumenty oryginalne, kopie i pliki 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 2. Materiały sprowadzone w podziale na: dokumenty oryginalne, kopie i pliki.

Źródło: opracowanie własne.

Również wśród materiałów udostępnionych przez Bibliotekę Główną przeważają książki (dokumenty oryginalne). Skany stanowią niewielki procent wszystkich wysłanych do innych bibliotek dokumentów. W 2020 r. w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych sprowadzono tylko 6 i wysłano zaledwie 8 plików. W tym samym czasie pojawiły się w Bibliotece Głównej nowe usługi, takie jak skanowanie fragmentów publikacji przechowywanych w Czytelni Głównej, Czytelni Czasopism oraz w Magazynie Głównym na życzenie zapisanych do BG czytelników. Użytkowników zachęcano (zwłaszcza w okresach, kiedy czytelnia była zamknięta, tj. 11.03–16.09.2020 r., 23.10.2020–1.02.2021 r.) do korzystania z elektronicznych baz danych i innych zasobów udostępnianych w wersji cyfrowej.

W sprawozdaniu Oddziału Udostępniania Zbiorów za 2020 r. wzmiankowane są społeczne skutki izolacji społecznej. Możliwość zdalnego dostępu do prenumerowanych przez Bibliotekę Główną baz elektronicznych jest niewystarczająca: czytelnicy chcą korzystać nie tylko ze zbiorów dostępnych online, ale również z drukowanych (podobne wnioski nasuwają się po analizie zamówień międzybibliotecznych). W sprawozdaniu tym odnotowano również liczne zapytania o możliwość korzystania z Czytelni Głównej i dowiedziono, że bezpośredni kontakt czytelnika z bibliotekarzem jest nie do zastąpienia. Doświadczenia wynikające z pracy w Oddziale Informacji Naukowej potwierdzają te spostrzeżenia. Pomimo szczegółowych informacji na stronie internetowej biblioteki, porad na temat korzystania z baz danych i pomocy w wyszukiwaniu informacji udzielanej telefonicznie, odnotowano liczne zapytania o możliwość bezpośredniego kontaktu. Dzięki przypomnieniom o możliwości elektronicznego dostarczania publikacji w celu ich rejestracji w bazach bibliograficznych dokumentujących dorobek naukowy pracowników Uniwersytetu Pedagogicznego udało się ograni-

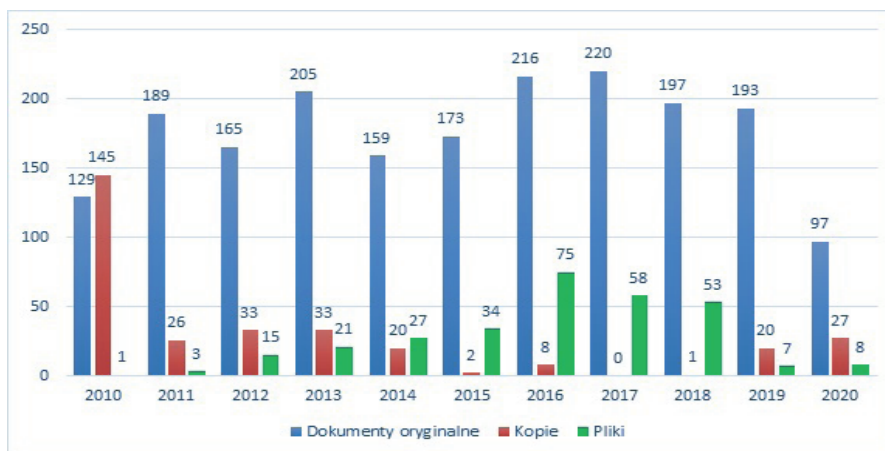
czyć bezpośredni kontakt z użytkownikami, odwiedziny w Oddziale Informacji Naukowej w trakcie pandemii jednak nie ustały.

Rok	Dokumenty oryginalne wysłane	%	Kopie	%	Pliki	%	Razem
2020	97	73,5	27	20,5	8	6,0	132
2019	193	87,7	20	9,1	7	3,2	220
2018	197	78,5	1	0,4	53	21,1	251
2017	220	79,1	0	0	58	20,9	278
2016	216	72,2	8	2,7	75	25,1	299
2015	173	82,8	2	1,0	34	16,2	209
2014	159	77,2	20	9,7	27	13,1	206
2013	205	79,2	33	12,7	21	8,1	259
2012	165	77,5	33	15,5	15	7,0	213
2011	189	86,7	26	11,9	3	1,4	218
2010	129	46,9	145	52,7	1	0,4	275

Tab. 4. Wypożyczenia międzybiblioteczne (krajowe i zagraniczne).

Materiały wysłane w podziale na dokumenty oryginalne, kopie i pliki 2010–2020.

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 3. Materiały wysłane w podziale na: dokumenty oryginalne, kopie i pliki za lata 2010–2020. Źródło: opracowanie własne.

W związku z większym zainteresowaniem sprowadzaniem książek drukowanych (dokumenty oryginalne) wśród czytelników BG UP strategia wspierania procesów badawczych w czasie pandemii Covid-19 w zakresie dostarczania dokumentów przy maksymalnym wykorzystaniu nowoczesnych technologii komunikacyjnych, opisana przez meksykańskich bibliotekarzy³¹, ma stosunkowo małe szanse na powodzenie. Z uwagi na ograniczone możliwości m.in. techniczne i kadrowe nie zawsze możliwe jest otrzymanie kopii poszukiwanych publikacji w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych. Dodatkowym czynnikiem ograniczającym liczbę dokumentów otrzymanych w postaci plików są przepisy prawne. Nie pozwalają one wielu zagranicznym bibliotekom, partnerom BG, nawet w okresie pandemii na realizację zamówień na skany³². Mimo to warto, kiedy to tylko możliwe, zgodnie z przepisami prawa autorskiego, korzystać z opcji elektronicznego dostarczania dokumentów i w tej formie udostępniać swoje zbiory innym instytucjom. Elektroniczne dostarczanie dokumentów może znacznie skrócić czas oczekiwania na realizację zamówienia.

Roczna liczba zagranicznych transakcji międzybibliotecznych nie jest duża, ale dzięki tej usłudze możliwe jest zaspokajanie zapotrzebowania na niedostępne online i w bibliotekach krajowych publikacje naukowe poszukiwane przez studentów i pracowników Uniwersytetu Pedagogicznego. Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego, dzięki dołączeniu do systemu płatności voucherami IFLA (w 2010 r. zakupiono pierwszą pulę voucherów – 15 całych, którymi opłacono sprowadzanie książek i 5 tzw. połówek, służących do rozliczania zamówień na skany i kserokopie), przystąpieniu do Gateway Bayern – Bibliotheksverbund Bayern i współpracy z zagranicznymi ośrodkami m.in. w ramach programu Erasmus, tworzyła w latach 2010–2020 swoją sieć kontaktów międzynarodowych, dzięki czemu możliwe było w tym okresie sprowadzenie łącznie 213 publikacji z zagranicznych bibliotek. W latach 2010–2020 zrealizowano ponadto 15 zamówień bibliotek zagranicznych na materiały ze zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Pedagogicznego.

31 C. Saavedra-Alamillas i in., *Document delivering services: a strategy to support research in Mexican universities in the pandemic by COVID-19*, „Digital Library Perspectives”, 2020, vol. 36, no. 4, p. 337–349, <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/DLP-05-2020-0031/full/html> [dostęp: 2021-05-05].

32 W związku z tym konieczne było sprowadzenie książki *Bernard Bolzano Gesamtausgabe Reihe 2*, z której potrzebna była pracownikowi uczelni kilkustronicowa nota edytorska. Zamówienie wysłane do austriackiej biblioteki w 2020 r. zrealizowane zostało na początku 2021 r. (książka dotarła dwa miesiące po wysłaniu zamówienia).

Rok	Sprowadzone krajowe	Sprowadzone zagraniczne	Wysłane krajowe	Wysłane zagraniczne	Razem
2020	89	6	130	2	227
2019	95	10	216	4	325
2018	225	16	247	4	492
2017	183	43	278	0	504
2016	148	41	296	3	488
2015	203	32	208	1	444
2014	311	16	206	0	533
2013	206	16	259	0	481
2012	87	8	212	1	308
2011	184	8	218	0	410
2010	385	17	275	0	677

Tab. 5. Liczba transakcji międzybibliotecznych w latach 2010–2020 w podziale na dokumenty sprowadzone oraz wysłane z bibliotek krajowych i zagranicznych.

Źródło: opracowanie własne.

Realizując zamówienia zagranicznych instytucji, BG poszerza swoją sieć potencjalnych kontaktów i promuje się jako biblioteka uczelniana nastawiona na współpracę i dzielenie się swoimi zasobami. W tym miejscu warto odnotować zagraniczne biblioteki, których zamówienia BG UP zrealizowała w okresie 2010–2020. Była wśród nich amerykańska Olin Library (z której w 2012 r. przysłano do BG UP w ramach opłaty za udostępnienie książki pierwsze vouchery IFLA) i CUNY (Graduate Center of the City University of New York), dla której zrealizowano dwa bezpłatne skany (w 2018 i 2019 r.). Ta ostatnia w 2018 r. (również bez pobierania opłat) przysłała skan z *The Oxford Handbook of Newton* dla czytelnika BG.

Z danych wyszczególnionych w tabeli nr 5 wynika również, że wśród transakcji krajowych przeważają wysłane do innych bibliotek, a zagraniczne zdominowane są przez dokumenty sprowadzone. W ostatnich dwóch latach widoczny jest, korelujący ze zmniejszającą się liczbą czytelników, spadek liczby transakcji międzybibliotecznych. Niewielka liczba wypożyczeń międzybibliotecznych w 2020 r. (227) wynika z ograniczeń wprowadzanych w związku z pandemią Covid-19, które znacznie utrudniły korzystanie z zasobów bibliotek, a na pewien czas spowodowały całkowite wstrzymanie udostępniania zbiorów bibliotecznych w tej formie. Okresowe zawieszenie wypożyczeń międzybibliotecznych w formie tradycyjnej i zróżnicowane obostrzenia w poszczególnych państwach szczególnie utrudniły funkcjonowanie zagranicznej Wypożyczalni Międzybibliotecznej.

Podsumowując – w celu zapewnienia czytelnikom jak najszerszego dostępu do wszelkiego rodzaju źródeł informacji niezależnie od ich formatu konieczna jest szeroko zakrojona współpraca pomiędzy bibliotekami. Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego zgodnie z dostępnymi środkami dąży do tego ideału. W 2010 r. dołączyła do systemu płatności voucherami IFLA, w 2015 r. przystąpiła do sieci Gateway Bayern – Bibliotheksverbund Bayern oraz wprowadziła nową funkcjonalność dla krajowych bibliotek partnerskich: rejestrację w systemie Virtua na podstawie deklaracji o współpracy (umożliwiło to zamawianie materiałów z lokalizacją Magazyn Biblioteki Głównej za pośrednictwem katalogu komputerowego bez potrzeby składania zamówienia e-mailowego), a w 2019 r. dołączyła do grona bibliotek udostępniających swoim czytelnikom Cyfrową Wypożyczalnię Międzybiblioteczną (Academicę).

Niemożliwa jest, w związku z zamawianiem przez czytelników drukowanych książek, mikrofilmów itp. oraz z uwagi na przepisy prawa autorskiego, całkowita rezygnacja z tradycyjnych wypożyczeń międzybibliotecznych. Niemniej jednak tam, gdzie to możliwe, konieczne jest wykorzystanie wszystkich możliwych form elektronicznego dostarczania dokumentów. Automatyzacja wypożyczeń międzybibliotecznych i szeroko zakrojona współpraca bibliotek jest niezbędna, by zapewnić ciągłość tej usługi, zwłaszcza w okresie pandemii. W 2020 r. biblioteki na całym świecie zmagaly się z brakiem dostępu do źródeł drukowanych³³. Zapewnienie czytelnikom dostępu do wszystkich rodzajów dokumentów powinno stanowić priorytet bibliotekarzy. Ograniczanie się np. do sprowadzania materiałów zagranicznych tylko w postaci skanów nie jest dobrym rozwiązaniem w sytuacji, gdy z uwagi na przepisy prawa autorskiego zamówienia te nie zawsze mogą być zrealizowane. To do czytelnika powinna należeć decyzja, w jakiej postaci otrzyma zamówione publikacje.

Kalendarium wypożyczeń międzybibliotecznych w Bibliotece Głównej:

1954 – Rozpoczęcie udostępniania zbiorów w formie wypożyczeń międzybibliotecznych.

1958 – Zmiana struktury organizacyjnej: wyodrębnienie Działu Udostępniania odpowiedzialnego za wypożyczenia książek i ich konserwację, udzielanie informacji i prowadzenie czytelnicy i wypożyczeń międzybibliotecznych.

2010 – Przystąpienie do programu IFLA Voucher Scheme: zakup pierwszej puli voucherów IFLA umożliwiających bezgotówkowe opłacanie transakcji zagranicznych i poszerzenie zagranicznej sieci kontaktów.

33 Wspominała o tym m.in. Anna Maria Tammaro, opisując sytuację bibliotek włoskich podczas pandemii. Zob. A.M. Tammaro, *COVID 19 and Libraries in Italy*, „International Information & Library Review”, 2020, vol. 53, no 3, p. 216–220, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10572317.2020.1785172> [dostęp: 2021-05-05].

2012 – Zrealizowanie zamówienia amerykańskiej biblioteki uniwersyteckiej Olin Library.

2015 – Przystąpienie do Gateway Bayern – Bibliotheksverbund Bayern (poszerzenie sieci kontaktów, zautomatyzowanie procesu zamawiania książek oraz kopii artykułów z zagranicznych, głównie, niemieckich bibliotek zrzeszonych w sieci Gateway Bayern – Bibliotheksverbund Bayern).

2015 – Wprowadzenie nowej funkcjonalności dla bibliotek partnerskich: stworzenie możliwości zamawiania materiałów z lokalizacją Magazyn Biblioteki Głównej za pośrednictwem katalogu komputerowego, bez potrzeby składania zamówienia e-mailowego, dla bibliotek krajowych zarejestrowanych w systemie Virtua na podstawie deklaracji o współpracy.

2016 – Rozpoczęcie współpracy z Mina Rees Library The Graduate Center, CUNY w Nowym Yorku.

2017 – Wystąpienie nt. międzynarodowych kontaktów międzybibliotecznych Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego (*Going international: A case study of a Polish academic library's interlibrary loan network*) zaprezentowane podczas Kongresu IFLA w 2017 r. Tekst prezentacji opublikowano w repozytorium Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich – International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) pod adresem: <http://library.ifla.org/1788/>.

2018 – Zmiana w strukturze organizacyjnej: umiejscowienie usługi wypożyczenia międzybibliotecznego w strukturze Oddziału Informacji Naukowej.

2019 – Wprowadzenie podziału na wypożyczenia: krajowe (przypisane do Oddziału Udostępniania Zbiorów) i zagraniczne (przypisane do Oddziału Informacji Naukowej).

2019 – Udostępnienie w Czytelni Głównej BG UP terminalu umożliwiającego dostęp do Akademiki (Academica – Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych).

2019 – Zrezygnowanie z pobierania opłat od czytelników Biblioteki Głównej za sprowadzanie materiałów międzybibliotecznych (skanów, kserokopii i książek) z zagranicy: od września 2019 r. Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego pokrywa koszty realizacji zamówień opłacanych voucherami IFLA dla studentów i pracowników Uniwersytetu Pedagogicznego.

Bibliografia:

Bibliografia Pracowników i Doktorantów Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, 2021, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=363 [dostęp: 2021-05-05].

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, Wikipedia, 2021, https://pl.wikipedia.org/wiki/Biblioteka_Główna_Uniwersytetu_Pedagogicznego_w_Krakowie [dostęp: 2021-05-05].

Błach M., *Działalność Wypożyczalni Międzybibliotecznej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie*. W: S. Skórka, M. Rogoż (red. nauk.), E. Piotrowska (współpr.), *Bibliotekarz 2.0: nowe technologie, nowe wyzwania*, Kraków, 2016, s. 204–214.

Błach M., *Going international: A case study of a Polish academic library's interlibrary loan network*, IFLA Library, 2017, library.ifla.org/1788/ [dostęp: 2021-05-05].

Błach M., *Jakość usługi wypożyczeń międzybibliotecznych w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*. W: M. Wojciechowska (red.), *Zarządzanie jakością w bibliotece: praca zbiorowa*, Warszawa, 2017, s. 333–346.

Błach M., *Udostępnianie materiałów własnych przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych*. W: M. Wojciechowska, M. Cyrklaff-Gorczyca (red.), *Mobilnie, interaktywnie, kompetentnie: usługi, media i technologie informacyjno-komunikacyjne w nowoczesnej bibliotece*, Warszawa, 2019, s. 275–290.

Błach M., *Wizerunek Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie wśród kontrahentów Wypożyczalni Międzybibliotecznej*. W: M. Wojciechowska (red.), *Zarządzanie zasobami niematerialnymi bibliotek w społeczeństwie wiedzy: praca zbiorowa*, Warszawa, 2016, s. 232–244.

Błach M., Piotrowska E., *Zagraniczne kontakty oraz ich rola w podnoszeniu jakości usług i budowaniu wizerunku biblioteki akademickiej. Doświadczenia Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie w latach 2010–2016*, „Biblioteka i Edukacja”, 2017, nr 11, <http://www.bg.up.krakow.pl/newbie/index.php/bie/article/view/174/175> [dostęp: 2021-05-05].

Burkot I., *Biblioteka Główna*. W: Z. Ruta (red.), *Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w latach 1946–1981*, Kraków, 1981, s. 65–74.

Chełstowski E., *Biblioteka Główna*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP”, 1973, nr 46, s. 299–303.

Misja i historia Biblioteki, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 2016–2018, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=216 [dostęp: 2021-05-05].

Piotrowska E., *Bibliografia publikacji bibliotekarzy Uniwersytetu Pedagogicznego za lata 1946–2010*. W: M. Piđłypczak-Majerowicz, S. Skórka, D. Wilk (red.), *Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, Kraków, 2011, s. 278–301.

Piotrowska E., Zając R.M., *Systemy elektronicznego dostarczania dokumentów*, „Konspekt”, 2005, nr 1 (21), s. 135–137, <http://pbc.up.krakow.pl/dlibra/docmetadata?id=5919&from=publication> [dostęp: 2021-05-05].

Posner B., *The view from interlibrary loan services: Catalyst for a better research process*, „College & Research Libraries News”, 2014, vol. 75, no. 7, p. 378–381, <https://crln.acrl.org/index.php/crlnews/article/view/9159/10105> [dostęp: 2021-05-05].

Rajman M., *Z działalności Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w latach 1980–1983*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny WSP Kraków. Prace Bibliotekoznawcze”, 1985, z. 3, s. 295–304.

Regulamin Biblioteki Głównej, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 2021, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=237 [dostęp: 2021-05-05].

Saavedra-Alamillas C. i in., *Document delivering services: a strategy to support research in Mexican universities in the pandemic by COVID-19*, „Digital Library Perspectives”, 2020, vol. 36, no. 4, p. 337–349, <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/DLP-05-2020-0031/full/html> [dostęp: 2021-05-05].

Skórka S., Zając R.M., *Biblioteka Główna*. W: K. Dormus, R. Ślęczka, J. Wojniak (red. nauk.), *Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Akademia Pedagogiczna, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie 1996–2016*, Kraków, 2016, s. 349–356.

Tammaro A.M., *COVID 19 and Libraries in Italy*, „International Information & Library Review”, 2020, vol. 53, no 3, p. 216–220, <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10572317.2020.1785172> [dostęp: 2021-05-05].

Ważniejsze opracowania dotyczące historii Biblioteki Głównej, Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, 2016–2018, https://bg.up.krakow.pl/?page_id=216 [dostęp: 2021-05-05].

Wildhart T., *Biblioteka Główna*. W: Z. Ruta (red.), *Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie w latach 1982–1996*, Kraków, 1996, s. 301–312.

Wildhardt T., *60 lat Biblioteki Głównej Akademii Pedagogicznej w Krakowie*, „Konspekt”, 2006, nr 1 (25), s. 91–95. <http://pbc.up.krakow.pl/dlibra/docmetadata?id=5910&from=publication> [dostęp: 2021-05-05].

Zając R.M., *Biblioteka Główna wczoraj i dziś*. W: M. Piđłypczak-Majerowicz, S. Skórka, D. Wilk (red.), *Służą i chronią: 65 lat Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie*, Kraków, 2011, s. 9–28.

Interlibrary loans in the Main Library of the Pedagogical University of Krakow in the years 2010–2020

ABSTRACT:

Interlibrary loans play an important role in academic libraries, allowing readers access to documents that are not available locally. This paper provides a description of the interlibrary loans in the Main Library of the Pedagogical University of Krakow, based on annual reports and statistics for the years 2010–2020. The paper will attempt to illustrate the role that interlibrary loans played in meeting the needs of the library's readers. The article will also include a brief review of literature and a timeline of important events in the history of the interlibrary loan scheme at the University, dating back to 1954 when its libraries first offered the service.

KEYWORDS:

Main Library of the Pedagogical University, Interlibrary Loans, academic libraries.